

Hội nghị Việt- Pháp
Saigon, ngày 17/5/2018

**LỰA CHỌN BIỆN PHÁP TRÁNH THAI Ở
PHỤ NỮ CÓ BỆNH NỘI KHOA**

BS NGÔ THỊ YÊN

NỘI DUNG

1. Tài liệu hướng dẫn
2. Lưu ý khi tư vấn lựa chọn BPTT
3. Các trường hợp lâm sàng

TÀI LIỆU HƯỚNG DẪN

WHO Medical Eligibility Criteria for Contraceptive Use (with 2008 update)

Family Planning: A Global Handbook for Providers (USAID/JHSPH/WHO)

US FDA Birth Control Guide

WHO/ UK/ CDC Medical Eligibility Criteria (MEC)

Mức độ khuyến cáo	Giới hạn
MEC 1	Không giới hạn
MEC 2	Lợi ích cao hơn so với nguy cơ
MEC 3	Nguy cơ cao hơn so với lợi ích
MEC 4	Nguy cơ sức khỏe không thể chấp nhận được

Lưu ý khi tư vấn chọn lựa BPTT

Các yếu tố cần xem xét • Tuổi, sức khỏe, cách sống, điều kiện kinh tế • BPTT: + Hiệu quả tránh thai + Tác dụng phụ BPTT có thể cải thiện thống kinh và lượng máu kinh không ? • Thuốc viên kết hợp • Miếng dán • Dụng cụ tử cung • Vòng âm đạo	BPTT cần được nghĩ đến hàng ngày • Viên kết hợp • Viên chỉ chứa progestin • BPTT tự nhiên BPTT cần nghĩ đến mỗi khi có quan hệ tình dục • Bao cao su nam • Bao cao su nữ • Màng ngăn • Mũ âm đạo	BPTT có thể phòng tránh bệnh lây nhiễm qua đường tình dục • Bao cao su nam • Bao cao su nữ BPTT tác dụng kéo dài hàng tháng hoặc hàng năm • DCTC • DCTC có nội tiết • Que cấy • Thuốc tiêm BPTT vĩnh viễn • Triệt sản nữ • Triệt sản nam

Ca lâm sàng 1

- Phụ nữ 38 tuổi, 2 con, đang có DCTC-TCu, **cường kinh, đôi khi rong kinh.**
- Muốn đổi biện pháp tránh thai (BPTT), giảm lượng máu kinh
- Khám tổng quát: cao 1,58m , cân nặng 62kg. HA 110/70mmHg, có 2 nhân xơ nhỏ d= 1x1cm ở **vú T**, 1/4 trên ngoài.
- Khám phụ khoa: bình thường.

CƯỜNG KINH

- Cường kinh (HMB) được định nghĩa khi lượng máu kinh mỗi chu kỳ ≥ 80 mL¹
  - HMB có thể ảnh hưởng tiêu cực đến chất lượng sống của phụ nữ: tác động đến thể chất, cảm xúc, tình dục, xã hội²⁻⁴
- COC và LNG-IUS đều cho thấy giảm đáng kể lượng máu ở phụ nữ cường kinh và/hoặc rong kinh⁵⁻⁸
  - Giảm nhanh hiện tượng cường kinh và duy trì tốt
  - Cải thiện những rối loạn chuyển hóa sắt
    - Hemoglobin, hematocrit, ferritin

¹Hallberg et al. Gynecol Scand. 1966;45(3):320-51; ²Fraser et al. Expert Rev Obstet Gynecol 2009;4(2):179–89;

³Karlsson et al. Acta Obstet Gynecol Scand. 2014;93(1):52-7; ⁴Liu et al. Value Health. 2007;10(3):183-94;

⁵Jensen et al. Obstet Gynecol 2011;117(4):777–87; ⁶Fraser et al. Hum Reprod. 2011;26(10):2698-708;

⁷Kaunitz & Inki. Drugs. 2012;72(2):193-215; ⁸Mawet et al. Eur J Contracept Reprod Health Care. 2014;19(3):169-79

Điều trị cường kinh

Không nội tiết	Nội tiết	Phẫu thuật
NSAIDs	Progestogens, (IUS, oral, injected)	Endometrial ablation
Tranexamic acid*	Combined hormonal contraceptives (CHCs)*	Hysterectomy
	GnRH analogues	Myomectomy/polypectomy (hysteroscopic)
	Ulipristal acetate ^{#*}	Uterine artery embolisation

* Not all products are licenced for the treatment of HMB in all countries

[#]Ulipristal acetate should only be used if significant fibroids are present

1. Singh S, et al. SOGC Clinical Practice Guideline. *J Obstet Gynaecol Can* 2013;35(5 eSuppl):S1-S28;
2. NICE *Heavy Menstrual Bleeding Clinical Guideline 44*; 2007;
3. Hurskainen R, et al. *Acta Obstet Gynecol Scand* 2007;86:749-57;

Xuất huyết tử cung khi sử dụng COC

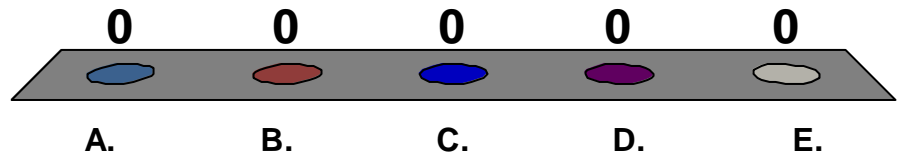
- COCs được chứng minh có lợi ích kèm theo trong kiểm soát chu kỳ kinh nguyệt^{1,2,3,4}
  - Chu kỳ ổn định và đều đặn hơn, lượng máu kinh ít hơn
  - Giảm thống kinh

- BPTT nội tiết được ưu tiên nghĩ đến...

Chọn BPTT nào ?

- A. COC
- B. Viên tránh thai chỉ có progestin
- C. LNG-IUS
- D. Que cấy tránh thai
- E. Tiếp tục sử dụng TCu

NHƯNG...

+ nhân xơ tuyến vú?

BỆNH LÝ LÀNH TÍNH TUYẾN VÚ VÀ NỘI TIẾT TRÁNH THAI

Bệnh lý	COC	POP	DMPA	Que cấy ETG	TCu	LNG-IUS
Bệnh tuyến vú:						
a. Khối u không chẩn đoán được	2	2	2	2	2	2
b. Bệnh lành tính tuyến vú	1	1	1	1	1	1
c. Gia đình có tiền sử bệnh ung thư	1	1	1	1	1	1

**SO WHAT IS THE BEST OPTION
FOR YOU?**

Có chống chỉ định sử dụng nội tiết tránh thai kết hợp không ?

- A. Có
- B. Không

Ca lâm sàng 2

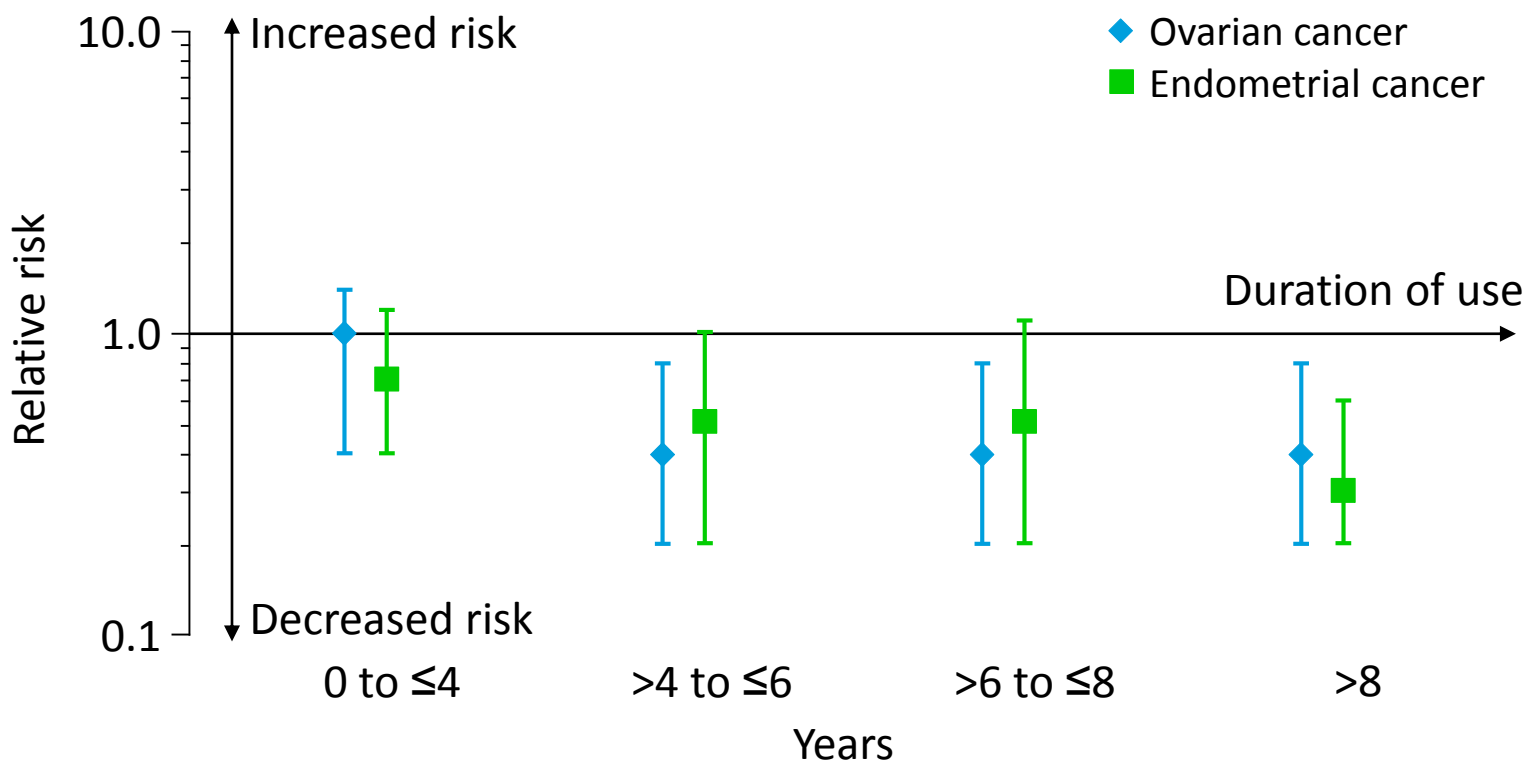
- Phụ nữ 26 tuổi, con nhỏ 5 tháng bú sữa mẹ hoàn toàn, chưa có kinh lại, không sử dụng BPTT, ít quan hệ tình dục.
- Đang muốn cai sữa cho bé.
- **Cô ruột mất vì ung thư vú** vài năm trước đây
- Khám tổng quát: bình thường
- Khám phụ khoa: bình thường
- Có nhu cầu tránh thai, nhưng e ngại sử dụng viên nội tiết vì nguy cơ ung thư vú

Viên uống tránh thai (COC) giúp giảm nguy cơ ung thư buồng trứng và ung thư nội mạc tử cung

Hiệu quả bảo vệ tiếp tục kéo dài đáng kể sau khi dừng sử dụng viên tránh thai¹⁻⁴

¹Vessey et al. Contraception. 2013;88(6):678-83   ². Hannatord et al. BMJ 2007;335:651;   ³. Kaufman et al. N Eng J Med 1980;303:1045-7   ⁴. NICHD, JAMA 1987;257:796-800

Viên uống tránh thai (COC) và tiền sử gia đình bị ung thư vú ?

- Phân tích gộp 5 nghiên cứu (1 đoàn hệ hồi cứu, 4 bệnh- chứng) gồm 2.855 ca ung thư vú và 2.944 nhóm chứng về COCs và gen đột biến BRCA ½:

COCs hiện đại không làm tăng nguy cơ ung thư vú trên người có BRCA ½

- Phân tích chung: RR=1.13; 95% CI, 0.88-1.45
- Phân tích riêng ở nhóm có gen BRCA1 (5 nghiên cứu, RR=1.09; 95% CI, 0.77-1.54) hoặc BRCA2 (3 nghiên cứu, RR=1.15; 95% CI, 0.8-1.45)

Viên uống tránh thai (COC) và tiền sử gia đình bị ung thư vú ?

- Tiền sử gia đình mắc ung thư vú **không chống chỉ định** sử dụng COC.
- Phụ nữ có gen đột biến BRCA1, nếu sử dụng COC **>5 năm** và **trước tuổi 30**, thì có thể tăng nguy cơ ung thư vú nhưng nguy cơ này có thể cân bằng bởi lợi ích giảm nguy cơ ung thư buồng trứng.

TIỀN SỬ GIA ĐÌNH BỊ UNG THƯ VÚ VÀ NỘI TIẾT TRÁNH THAI

Bệnh lý	COC	POP	DMPA	Que cấy	TCu	LNG-IUS
Bệnh tuyến vú:						
a. Khối u không chẩn đoán được	2	2	2	2	2	2
b. Bệnh lành tính tuyến vú	1	1	1	1	1	1
c. Gia đình có tiền sử bệnh ung thư	1	1	1	1	1	1

COC không làm thay đổi nguy cơ ung thư vú ở phụ nữ có tiền sử gia đình mắc hoặc có gen nhạy cảm ung thư vú

Viên uống tránh thai có làm tăng nguy cơ ở phụ nữ có tiền sử gia đình bị ung thư vú ?

- A. Có
- B. Không

Ca lâm sàng 3

- Phụ nữ 38 tuổi đã sử dụng COC 2 năm và phát hiện bị tăng huyết áp

Tăng huyết áp /Bệnh tim (WHO criteria 2009)

Bệnh lý	COC	POP	DMPA	Que cấy	TCu	IUS-LNG
TĂNG HUYẾT ÁP						
Có kiểm soát (bình thường hoặc 140-159/ 90-99)	3	1	2	1	1	1
>160/100 hoặc bệnh mạch máu	4	2	3	2	1	1
BỆNH TIM						
Thiếu máu cục bộ cơ tim	4	2	3	2	1	2
Bệnh tim mạch không có biến chứng	2	1	1	1	1	1
Có biến chứng	4	1	1	1	2	2

Béo phì / Đái tháo đường (WHO criteria 2009)

Bệnh lý	COC	POP	DMPA	Que cấy	TCu	LNG-IUS
BÉO PHÌ						
>30 kg/m ² BMI	2	1	1	1	1	1
ĐÁI THÁO ĐƯỜNG						
Tiền căn ĐTĐ thai kỳ	1	1	1	1	1	1
Không biến chứng mạch máu, có hoặc không dùng insulin	2	2	2	2	1	2
Có biến chứng hoặc ĐTĐ >20 năm	3/4	2	3	2	1	2

Đau đầu (WHO criteria 2009)

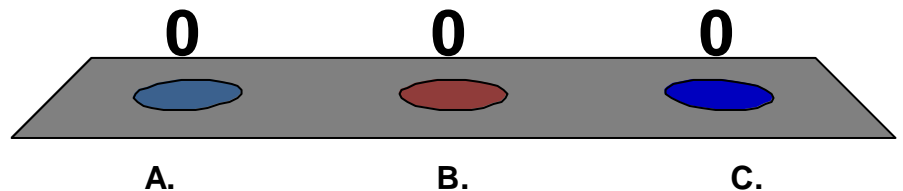
Bệnh lý	COC	POP	DMPA	Que cấy	TCu	LNG-IUS
Không do Migraine	1	1	1	1	1	1
Migraine không kèm dấu thần kinh, <35 tuổi	2	1	2	2	1	2
Migraine không kèm dấu thần kinh, tuổi >35	3	1	2	2	1	2
Đau đầu có dấu hiệu thần kinh	4	2	2	2	1	2

WHO (MEC 4)

- Tuổi >35 + hút thuốc >15 điếu/ngày
- Bệnh động mạch
- **Huyết áp >160/100** + *bệnh mạch máu*
- Thuyên tắc mạch sâu (DVT) /Nghẽn mạch phổi (PE)
- Bệnh tim thiếu máu cục bộ (IHD)
- Migrain kèm *dấu thần kinh báo trước*
- Đang mắc ung thư vú
- Đái tháo đường *có biến chứng*
- Xơ gan nặng hoặc u gan

Phụ nữ tăng HA nếu đã được kiểm soát HA có nên tiếp tục sử dụng COC không ?

- A. Có
- B. Không
- C. Tư vấn tùy trường hợp

KẾT LUẬN

- Phụ nữ có bệnh lý kết hợp vẫn có nhiều BPTT hiện đại để lựa chọn.
- Cần áp dụng các hướng dẫn và khuyến cáo của WHO
- Thuốc viên tránh thai kết hợp là BPTT có hiệu quả cao và nhiều lợi ích cộng thêm
- Tự vẫn lựa chọn BPTT phù hợp giúp bảo đảm quyền lợi SKSS của phụ nữ.

Chân thành cảm ơn!

